

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z wniosku obrońcy sędziów Sądu Okręgowego w K. R. L. i W. M. – adw. N. K.

z dnia 15 listopada 2023 r. w sprawie o sygn. akt I ZZ 1/22,
o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Pawła Wojciechowskiego
po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2024 r.
na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

postanowił:

odrzucić wniosek

(J.K.)

UZASADNIENIE

W dniu 15 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy sędziów Sądu Okręgowego w K. R. L. i W. M. w sprawie dyscyplinarnej o sygnaturze akt I ZZ 1/22, w którym wniósł on podstawie art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity z dnia 14 grudnia 2022 r., Dz.U. z 2023 r. poz. 217) o zbadanie spełnienia przez SSN Pawła Wojciechowskiego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz o stwierdzenie, że SSN Paweł Wojciechowski nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, co w okolicznościach niniejszej sprawy może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących obwinionych sędziów oraz charakteru sprawy. Ewentualnie w razie nieuwzględnienia powyższego wniosku obrońca

wniósł o potraktowanie niniejszego wniosku jako wniosku o wyłączenie SSN Pawła Wojciechowskiego od rozpoznania niniejszej sprawy na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Ponadto wniósł o rozpoznanie niniejszego wniosku przez sędziego Sądu Najwyższego, który nie został powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 ze zm.), a także o dopuszczenie i przeprowadzenie wskazanych we wniosku dowodów.

W uzasadnieniu podniósł, że w jego ocenie SSN Paweł Wojciechowski, który został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych postanowieniem Prezydenta RP z dnia 23 maja 2022 r., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2022 r., poz. 758, wydanym na wniosek wyrażony w uchwale nr 763/2021 z dnia 24 czerwca 2021 r. podjętej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r. może w okolicznościach niniejszej sprawy doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy.

Według obrońcy wnioskodawców, z wyroków Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa (C-585/18), CP (C-624/18) i DO (C-625/18), odnoszący się m.in. do statusu nowej Krajowej Rady Sądownictwa, jej roli w procesie powoływania sędziów, a w konsekwencji umocowania sędziów, a także z podjętej celem wdrożenia powyższego wyroku TSUE uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, wynika bezspornie, iż udział w składzie orzekającym Sądu Najwyższego osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r. stanowi nienależytą obsadę sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. lub sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Ponadto obrońca, zwrócił uwagę, że zagadnienie dotyczące powołań sędziowskich dokonanych na podstawie uchwał nowej Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy o KRS z 2017 r. było także przedmiotem innych istotnych judykatów. W tym wymienił między innymi orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego (II GOK 2/18, II GOK 3/18 oraz II GOK 5/18), Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21, uchwała siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izby Karnej z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP I 2/22), a także uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 24 sierpnia 2018 r. nr 318/2018 w przedmiocie przedstawienia (nieprzedstawienia) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej (sygn. akt II GOK 6/18 i II GOK 7/18) wyrokami z dnia 6 maja 2021 r. uchylił zaskarżone uchwały. Kolejne argumenty potwierdzające w dobitny sposób powyższą konkluzję płyną z wyroku TSUE z dnia 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19 oraz z wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19). Obrońca obwinionych wskazał, iż z powołanego powyżej orzecznictwa w sposób jednoznaczny wynika, że Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie ustawy o KRS z 2017 r. nie daje gwarancji niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej.

Argumentów przemawiających za uwzględnieniem niniejszego wniosku dostarcza także, według obrońcy, przebieg konkursu awansowego poprzedzającego powołanie Pawła Wojciechowskiego do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Mając również na uwadze, że zarzut postawiony obwinionym dotyczy dopuszczalności weryfikacji prawidłowości powołań sędziowskich, a to z uwagi na udział w procedurze Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., a jednocześnie uwzględniając okoliczność, że SSN Paweł Wojciechowski sam został powołany na stanowisko sędziowskie z udziałem tego organu, którego status spowodował wątpliwości obwinionych, skutkowało odroczeniem rozprawy odwoławczej, a finalnie wszczęciem

postępowania dyscyplinarnego przeciwko nim i skierowaniem wniosku, który podlega rozpoznaniu w niniejszej, incydentalnej sprawie, należy według obrońcy dojść do wniosku, że udział SSN Pawła Wojciechowskiego w rozpoznaniu sprawy niniejszej jest niedopuszczalny, albowiem może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności. Przedmiot sprawy niniejszej dotyczy bowiem statusu osoby powołanej na stanowisko sędziego (czy też asesora) na podstawie uchwały nowej KRS, a to oznacza, że SSN Paweł Wojciechowski może być osobiście zainteresowany określonym jej rozstrzygnięciem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek obrońcy obwinionych, złożony w trybie art. 42 a § 3 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, podlega odrzuceniu. Powołane we wniosku przepisy nie mają zastosowania do sędziów Sądu Najwyższego, lecz dotyczą badania spełnienia przez sędziego sądu powszechnego wymogów niezawisłości i bezstronności, co już skutkuje jego odrzuceniem jako niedopuszczalnego.

Niezależnie od powyższych błędów w podstawie prawnej złożonego wniosku, wniosek obrońcy obwinionych nie spełnia również określonych art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności).

Na podstawie art. 29 § 9 i § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie

stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 powołanej ustawy o Sądzie Najwyższym oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 ustawy jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy aprobuje stanowisko zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., w sprawie sygn. akt I ZB 44/22, zgodnie z którym przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz

indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Podobne stanowisko zajął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych okoliczności konkretyzujących, jakie okoliczności towarzyszące powołaniu konkretnego sędziego oraz występujące po jego powołaniu i mające ścisły związek z jego osobą oraz osobą wnioskodawcy mogą wpływać na brak bezstronności i niezawisłości sędziego w danej sprawie.

Bez wątpienia niniejszy wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym nie czyni zadość powyższym wymaganiom z uwagi na jego ogólnikowy charakter.

Szczegółowa analiza wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości przez Sędziego Sądu Najwyższego Pawła Wojciechowskiego uzasadnia twierdzenie, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w związku z § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego, opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Pawła Wojciechowskiego na urząd Sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez wnioskodawcę powołana), lecz koncentruje się na występującej zdaniem obrońcy obwinionych, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której obrońca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r.

Tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym, gdyż celem tej instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena

indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności mające odniesienie do przedmiotowej sprawy obwinionych nie zostały wskazane.

Niezależnie od powyższego obrońca obwinionych nie wskazał też żadnych konkretnych okoliczności, które wystąpiły po powołaniu Sędziego Pawła Wojciechowskiego do Sądu Najwyższego i które miałyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości w przedmiotowej sprawie dyscyplinarnej o sygnaturze akt I ZZ 1/22, a mające związek z jego osobą oraz z osobami obwinionych sędziów.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym, dlatego też stosownie do art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym orzekł jak w sentencji.

[M. T.]